

Preot dr. Ștefan ZARĂ

Consilier cultural și comunicații media

† VARSANUFIE, ARHIEPISCOPUL RÂMNICULUI, ACEASTA ESTE VIAȚA VEȘNICĂ. STUDII DE GNOSEOLOGIE PATRISTICĂ

col. „Studia Academica”, vol. 2, Editura Praxis a
Arhiepiscopiei Râmnicului, Râmnicu-Vâlcea, 2015

S-a susținut că gândirea creștină este tributară filosofiei grecești, că Sfinții Părinți și scriitorii bisericești doar au încreștinat filosofia greacă. Este adevărat că Sfinții Părinți au studiat în renumitele școli grecești, dar educația lor cărturărească a influențat doar partea formală, exterioară a gândirii lor, nu conținutul.

În ceea ce privește gnozeologia, teologie patristică se deosebește fundamental de filosofia grecească, aceasta punând accent pe cunoașterea personală în cunoașterea adevărului; adevărul nu este privit ca o noțiune abstractă, ci ca o persoană reală: „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața” (Ioan 14, 6), mărturisește Mântuitorul Iisus Hristos.

Această problemă, a gnozeologiei în teologia patristică, este analizată cu o acrivie științifică exemplară de către Înaltpreasfințitul Părinte Varsanufie, în volumul *Aceasta este viața veșnică. Studii de gnozeologie patristică*, apărut în anul 2015, la Editura Praxis a Arhiepiscopiei Râmnicului, colecția „Studia Academica”.

Autorul accentuează în *Cuvântul înainte* că „Teologia patristică în integralitatea ei, ca aprofundare a Cuvântului lui Dumnezeu din Sfânta Scriptură, dezvoltă în chip lămurit coordonatele biblice ale învățaturii despre cunoașterea lui Dumnezeu ca realizându-se nu la nivel conceptual, ci la nivelul comuniunii personale: „Gustați și vedeți că bun este Domnul” (Psalm XXXIV, 8). Comuniunea omului cu Dumnezeu, adică părtășia la viața dumnezeiască, este izvor al cunoașterii lui Dumnezeu”¹. Dialogul continuu dintre om și Dumnezeu, ca Izvor al cunoașterii, este un permanent act chenotic al lui Dumnezeu; Dumnezeu Tatăl Se dăruiește pe Sine prin Fiul în Duhul Sfânt: „Dacă M-ați fi cunoscut pe Mine, și pe Tatăl Meu L-ați fi cunoscut [...]. Eu sunt întru Tatăl Meu și voi în Mine și Eu în voi” (Ioan 14, 7; 20).

Întreaga scriere subliniază faptul că nefiind cunoașterea lui Dumnezeu o cunoaștere intelectuală, livrescă, ci experi-

erea Cuvântului în viața credinciosului, aceasta presupune un anumit efort din partea omului; numai după o anumită curățire a omului, după eliberarea lui de patimi, se poate ajunge către creșterea în cunoașterea lui Dumnezeu². Prin nevoință continuă și smerenie, omul ajunge la curățirea sufletului și vederea lui Dumnezeu, ce aduce dreapta cunoaștere a lui Dumnezeu: „urcând cu smerenie la mintea viguroasă și ațintind ochiul inimii spre neobișnuita înțelegere a lucrurilor”³.

Volumul este împărțit în șapte capitole, fiecare dintre ele analizând învățătura despre cunoașterea lui Dumnezeu în scrierile anumitor Sfinți Părinți sau scriitori bisericești, precum: Sfântul Chiril al Alexandriei, Evagrie Ponticul, Sf. Maxim Mărturisitorul, Sf. Grigorie Palama, Sf. Grigorie de Nyssa.

Despățimirea omului, ca singură metodă de a-L cunoaște pe Dumnezeu, apare ca idee centrală în întregul volum: „După căderea omului în păcat și pierderea implicită a Cuvântului lui Dumnezeu din inima sa, omul a pierdut comunicarea paradisiacă pe care o avea cu Dumnezeu, putând să ajungă la o comunicare și comuniune adevărată cu Acesta, doar prin curățirea de patimi și împărtășirea de Cuvântul lui Dumnezeu

din Sfânta Scriptură, și mai cu seamă prin unirea cu Trupul euharistic al Mântuitorului Hristos. Altfel spus, Dumnezeu Se comunică pe Sine oamenilor prin Cuvântul Său din Sfânta Scriptură, dar mai ales prin unirea personală cu aceștia în Taina Sfintei Euharistii”⁴.

Volumul Înaltpreasfințitului Părinte Varsanufie, Arhiepiscopul Râmnicului, reprezintă o contribuție excepțională pentru teologia românească, lucrare foarte bine documentată, cu un aparat critic exhaustiv, întocmită cu meticulozitate și scrisă într-un stil academic. Acest tratat de gnozeologie patristică constituie o lucrare valoroasă și utilă atât pentru cercetarea patristică, cât și pentru cea dogmatică.

